

Received: 30 July 2025

Revised: 10 September 2025

Accepted: 15 September 2025

THE US INDO-PACIFIC STRATEGY IN THE TRUMP ERA: AN ANALYSIS OF AMERICAN FOREIGN POLICY AND ITS IMPLICATIONS FOR SUSTAINABILITY

Dulyapak PREECHARUSH¹

¹ Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand; dulyapak1@gmail.com

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN NIDA, Thailand

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

- 1) Associate Professor Dr.Kovit WONGSURAWAT Royal Society of Thailand, Thailand
- 2) Associate Professor Dr.Samart THONGFHUA Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand
- 3) Assistant Professor Dr.Prapee APICHATSAKOL Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

This article analyzes the US Indo-Pacific strategy under President Donald Trump, focusing on the "America First" and "Making America Great Again" policy framework and its implications for regional sustainability. Drawing on the concepts of national interest, realism, and regional geography, this analysis assesses the strategic significance of the Indo-Pacific and the patterns of US security strategy in the region during the Trump era. The research reveals that Trump's foreign policy has influenced the adaptation of US strategy in the Indo-Pacific. Based on national interests, the US has conducted three main security strategies in the Indo-Pacific: 1) deploying military forces along the "Island Chain" strategy and the "Free and Open Indo-Pacific" principle; 2) "Offshore Balancing"; and 3) building the "Networked Security Architecture". Furthermore, this article examines the impact of this strategy on regional sustainability, offering policy recommendations for Thailand to adapt to and respond to new dynamics in the Indo-Pacific, aiming to achieve sustainable development goals alongside security.

Keywords: Indo-Pacific Strategy, Foreign Policy, Donald Trump, Security Strategy, National Interest

Citation Information: Preecharush, D. (2025). The US Indo-Pacific Strategy in the Trump Era: An Analysis of American Foreign Policy and Its Implications for Sustainability. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 21. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.57>

ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาในยุคทรัมป์: การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศอเมริกันและผลกระทบต่อความยั่งยืน

ดุษฎีภาค ปรีชารัชช¹

1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; dulyapak1@gmail.com

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธ์มนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์

ราชบัณฑิตยสภา

2) รองศาสตราจารย์ ดร.สามารถ ทองเฝือ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ โดยเน้นนโยบาย “สหรัฐอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง” กับ “การทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง” รวมถึงผลกระทบต่อความยั่งยืนในภูมิภาค การวิเคราะห์นี้ใช้แนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ ทฤษฎีสัจนิยม และภูมิศาสตร์ภูมิภาค เพื่อประเมินความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของอินโด-แปซิฟิกและรูปแบบของยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาค ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นโยบายต่างประเทศของทรัมป์ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในอินโด-แปซิฟิก โดยสหรัฐฯ ดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงในอินโด-แปซิฟิกที่น่าสนใจสามรูปแบบ ได้แก่ 1) การวางกำลังทหารไปตามแนวยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะ และอินโดแปซิฟิกที่เปิดกว้างและเสรี 2) การถ่วงดุลอำนาจนอกชายฝั่ง และ 3) การสร้างสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิงเครือข่าย นอกจากนี้ บทความนี้ยังพิจารณาถึงผลกระทบของยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อความยั่งยืนในภูมิภาค รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทยในการปรับตัวและรับมือกับพลวัตใหม่ในอินโด-แปซิฟิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่ไปกับความมั่นคง

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก, นโยบายต่างประเทศ, โดนัลด์ ทรัมป์, ยุทธศาสตร์ความมั่นคง, ผลประโยชน์แห่งชาติ

ข้อมูลการอ้างอิง: ดุษฎีภาค ปรีชารัชช. (2568). ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาในยุคทรัมป์: การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศอเมริกันและผลกระทบต่อความยั่งยืน. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 14(2), บทความที่ 21. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.57>

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

บทนำ

ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาช่วงปลายปี ค.ศ.2016 และ ค.ศ.2024 สร้างความตื่นตระหนกต่อชาวอเมริกันและประชาคมโลกเมื่อนายโดนัลด์ จอห์น ทรัมป์ (Donald John Trump) เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกาสมัยที่ 1 และสมัยที่ 2 (ในห้วงเดือนมกราคม ค.ศ.2017 และ ค.ศ.2025 ตามลำดับ) จุดสนใจอย่างหนึ่งของการบริหารประเทศยุคโดนัลด์ ทรัมป์ คือ หลักการนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งประกอบด้วยสองชุดนโยบายหลัก ได้แก่ “นโยบายสหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่ง (America First)” และ “นโยบายสร้างสหรัฐอเมริกาให้ยิ่งใหญ่อีกครั้ง (Making America Great Again)”

นโยบายชุดแรกหมายถึงการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยให้น้ำหนักกับผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาจะหันไปใส่ใจต่อปัญหาภายในประเทศก่อน เช่น การฟื้นฟูเศรษฐกิจ การปฏิรูปภาษีและการยกระดับระบบสาธารณสุขโรค (จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, 2562) ส่วนนโยบายชุดถัดมาสะท้อนแนวนโยบายต่างประเทศที่สหรัฐอเมริกามุ่งกระทำการทุกวิถีทางเพื่อให้ประเทศกลับมาดำรงสภาพที่ยิ่งใหญ่เกรียงไกรพร้อมได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงอย่างสูงที่สุด (จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, 2562)

สำหรับในแง่ยุทธศาสตร์ความมั่นคงในเขตภูมิภาคต่าง ๆ สหรัฐอเมริกาเลือกให้ความสำคัญต่อดินแดนอินโด-แปซิฟิก ในช่วงปลายปี ค.ศ.2017 รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่ 1 ประกาศแผนยุทธศาสตร์ “อินโด-แปซิฟิกที่เปิดกว้างและเสรี (Free and Open Indo-Pacific)” ซึ่งสหรัฐอเมริกาคิดว่ามีความสำคัญกับทุกส่วนภาคของภูมิภาคแห่งนี้ที่ครอบคลุมบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไปจนถึงเอเชียใต้ โอเชียเนียและหมู่เกาะแปซิฟิก สหรัฐอเมริกาพร้อมมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อให้รัฐพันธมิตรที่ใกล้ชิดมีเสรีภาพในการเลือกดำเนินการทางการเมืองอย่างเป็นอิสระปราศจากการถูกบีบบังคับ พร้อมกระตุ้นให้น่านน้ำและน่านฟ้าในอินโด-แปซิฟิก เป็นเขตเปิดกว้าง เข้าถึงได้สะดวก และปราศจากการปิดกั้นใดๆ โดยรัฐมหาอำนาจรัฐใดรัฐหนึ่ง (ซึ่งในมุมมองของสหรัฐอเมริกามาถึงจีน) ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาพร้อมจะเข้ามาแสดงบทบาทยุทธศาสตร์เชิงรุกในเขตทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกให้มากขึ้น (สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา, 2565) แนวคิดอินโด-แปซิฟิกซึ่งรู้จักแพร่หลายในสมัยรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่ 1 มีนัยยะต่อการรักษาผลประโยชน์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในต่างแดนและก็เป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ที่ได้รับการสืบสานส่งผ่านมาถึงสมัยบริหารของประธานาธิบดีโจเซฟ โรบินเนตต์ ไบเดน (Joseph Robinette Biden) จนกระทั่งมาสู่ยุคประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่ 2

การวิเคราะห์หลักการนโยบายต่างประเทศของโดนัลด์ ทรัมป์ กับยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในย่านอินโด-แปซิฟิก ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจเนื่องจากนโยบายสหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่งกับนโยบายสร้างสหรัฐอเมริกาให้ยิ่งใหญ่อีกครั้งมีลักษณะผสมผสานระหว่างการทุ่มเทพลังอำนาจแห่งชาติไปที่การปกป้องมาตุภูมิ (Homeland) และผลประโยชน์ประชาชนชาวอเมริกันเป็นลำดับแรก แต่ขณะเดียวกัน รัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็พร้อมสนับสนุนความมั่นคงรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกาในดินแดนยุทธศาสตร์รอบโลก เพียงแต่อาจลดความสำคัญในบางภูมิภาคลงเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของสหรัฐอเมริกาในต่างแดน แล้วหันไปเพิ่มน้ำหนักให้แก่บางภูมิภาคซึ่งสหรัฐอเมริกามองว่ามีความสำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติอย่างแท้จริง (Walt, 2018) ในการนี้ รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ พุ่งความสนใจไปที่อินโด-แปซิฟิก ซึ่งเป็นหน่วยพื้นที่ที่แผ่คลุมทั้งมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก โดยพบการวางกำลังทหารของกองทัพสหรัฐอเมริกาตามเกาะแก่งต่างๆ ในอินโด-แปซิฟิก เช่น เกาะฮาวายและเกาะกวม นอกจากนั้น ย่านบริเวณดังกล่าวยังเต็มไปด้วยประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางยุทธศาสตร์กับสหรัฐอเมริกาอย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอินเดีย ตลอดจนมีประเทศที่เป็นคู่แข่งหรือคู่ปฏิปักษ์ต่อสหรัฐอเมริกาอย่างจีนและเกาหลีเหนือ (Auslin, 2020)

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทั้งๆ ที่สหรัฐอเมริกายุคโดนัลด์ ทรัมป์ ตัดสินใจลงงบประมาณทางทหารและลดขนาดกิจกรรมด้านความมั่นคงในบางพื้นที่ลง แต่ทำไมจึงเลือกขยับเน้นหนักอินโด-แปซิฟิกกลายเป็นภูมิภาคหลักที่สัมพันธ์กับผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา อินโด-แปซิฟิก มีความสำคัญอย่างไรต่อสหรัฐอเมริกา แล้วภายใต้กรอบนโยบายต่างประเทศของโดนัลด์ ทรัมป์ที่เน้นเรื่องสหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่งกับการสร้างสหรัฐอเมริกาให้ยิ่งใหญ่อีกครั้ง

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สหรัฐอเมริกาจะมียุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงรูปแบบใดเพื่อรักษาอิทธิพลและปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนในอินโด-แปซิฟิก ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งตอบคำถามเหล่านี้ผ่านการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา โดยงานวิจัยนี้มุ่งสำรวจหลักการนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ในภาพใหญ่ก่อน จากนั้นจึงค่อยวิเคราะห์เจาะลึกไปที่ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยเน้นวัตถุประสงค์สองประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงของพื้นที่อินโด-แปซิฟิกที่มีต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และ 2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในพื้นที่อินโด-แปซิฟิก

ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิเคราะห์ในรายประเด็นดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ทันต่อกระแสโลกและจักเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) มาเป็นเครื่องมือวิเคราะห์หลัก ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ถือเป็นคำศัพท์ที่แพร่หลายในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ก็เพราะรัฐทุกรัฐล้วนมีนโยบายต่างประเทศและวิธีการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ บนพื้นฐานของการรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ (กิตติพิศ พุทธินิช, 2564; Krasner, 1978) การพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติ ส่วนใหญ่แล้ว มักนึกถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดรายได้หรือสร้างประโยชน์เชิงกายภาพให้แก่รัฐ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ และการค้าระหว่างประเทศ แต่ในการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศนั้น อาจแยกพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติได้หลายส่วน ยกตัวอย่างเช่น ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะเครื่องรับประกันความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) ซึ่งเน้นไปที่การปกป้องมาตุภูมิและอธิปไตยแห่งรัฐ ผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะแหล่งสร้างความมั่งคั่ง (Wealth) ซึ่งมุ่งไปที่การครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือการแสวงหาพื้นที่ที่ทับซ้อนทางบกและทางทะเลซึ่งมีนัยยะต่อการค้าระหว่างประเทศ (ปิติ ศรีแสงนาม และ จักรี ไชยพินิจ, 2567) ตลอดจนผลประโยชน์แห่งชาติระยะยาว อันหมายถึงผลประโยชน์ของรัฐที่เปลี่ยนแปลงได้ยากและมีความคุ้มค่าเพียงพอรที่รัฐหนึ่งๆ จะทุ่มเททรัพยากรหรือเสียสละผลประโยชน์บางส่วนไปเพื่อไขว่คว้าให้ได้มา เช่น การที่สหรัฐอเมริกายอมเสี่ยงงบประมาณทางทหารไปกับการลงทุนสร้างเครือข่ายส่งกำลังบำรุงทางทะเลเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) (กิตติพิศ พุทธินิช, 2564)

สำหรับการศึกษาผลประโยชน์แห่งชาติในแนวนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลอื่นๆ จัดว่ามีวิเคราะห์กันจริงจิงในวงวิชาการระดับนานาชาติ ตัวอย่างเช่น นิตยสารวิชาการที่ชื่อว่า “The National Interest” ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1985 โดยเออร์วิง คริสตอล (Irving Kristol) และ โอเวน แฮร์ริส (Owen Harries) นิตยสารฉบับนี้ช่วยตอบโจทย์การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของอเมริกัน (American Interest) ในฐานะที่เป็นมหาอำนาจโลก เนื้อหาของนิตยสารมักเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์แห่งชาติที่ครอบคลุมทั้งส่วนของการทหาร เศรษฐกิจและเทคโนโลยี (ปิติ ศรีแสงนาม และ จักรี ไชยพินิจ, 2567)

ผู้วิจัยยังหยิบยกกรอบแนวคิดอื่นเพื่อเข้ามาสร้างความแม่นยำลุ่มลึกในกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเฉพาะทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสำนักสังคมนิยม (Realism) ซึ่งมีชุดคำอธิบายที่ครอบคลุมทั้งเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ รวมถึงการขยายแสนยานุภาพทางทหาร การถ่วงดุลอำนาจ การถ่วงดุลนอกชายฝั่ง และการสร้างระบบพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีสังคมนิยมมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์ชุดนโยบายต่างประเทศอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่งกับชุดนโยบายต่างประเทศที่สร้างสหรัฐอเมริกาให้ยิ่งใหญ่อีกครั้งซึ่งจัดเป็นสองชุดนโยบายหลักที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอำนาจและอธิปไตยแห่งรัฐอันเป็นแก่นแท้ของทฤษฎีสังคมนิยม สังคมนิยมยังมีประโยชน์ต่อการอธิบายรูปแบบยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคต่างๆ รอบโลกด้วย ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาจัดเป็นรัฐบาลอำนาจที่มีมหายุทธศาสตร์ (Grand Strategy) อันหมายถึง ชุดความคิดในการใช้ทรัพยากรของรัฐบาลอำนาจหนึ่งๆ เพื่อให้รัฐ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

นั้นๆ ได้บรรลุผลประโยชน์แห่งชาติในระยะยาว (Balzacq et al., 2019) โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ชาติเพราะคือพื้นฐานหลักในการกำหนดทิศทางของนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ทหาร (Haggins, 2008) จอห์น เจ. เมียร์ไชเมอร์ (Mearsheimer, 2001) เป็นนักวิชาการสังคมนิยมที่ยืนยันว่ารัฐมหาอำนาจต้องขยายอำนาจผ่านยุทธศาสตร์ทหารโดยรัฐมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาจำต้องครอบครองความเป็นเจ้าหรือสร้างเขตอิทธิพลในระดับภูมิภาคด้วย โดยเขตอิทธิพล จะสื่อถึงเขตภูมิศาสตร์ที่มีพลังของมหาอำนาจรัฐใดรัฐหนึ่งเจาะแทรกซึมเข้ามาในระดับสูงพร้อมผลลัพธ์กำลังของมหาอำนาจอื่นให้ออกนอกพื้นที่ดังกล่าว (Kaufman, 1976) ในกรณี อินโด-แปซิฟิก จึงน่าจะถูกวิเคราะห์ในฐานะพื้นที่เขตอิทธิพลที่มีนัยสำคัญต่อยุทธศาสตร์ความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

ในอีกประการหนึ่ง แนวคิดด้านภูมิศาสตร์ภูมิภาค (Regional Geography) ก็สามารถประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายขอบเขตเชิงพื้นที่ของอินโด-แปซิฟิกและหน่วยอาณาบริเวณอื่นได้อย่างเหมาะสม ภูมิศาสตร์ภูมิภาค คือ วิชาภูมิศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเฉพาะดินแดนหรือภูมิภาคหรือหน่วยพื้นที่ขนาดใดขนาดหนึ่งโดยอาศัยหลักเกณฑ์ทางภูมิศาสตร์มาวิเคราะห์ขอบเขตเชิงพื้นที่และความสำคัญของดินแดนนั้นๆ (ไพบูลย์ บุญไชย, 2550; รัศมี ภีบาลแทน, 2540; ดุลยภาค ปรีชารัชช, 2565) จุดเด่นหลักของภูมิศาสตร์ภูมิภาค คือ การแบ่งโลกออกเป็นทวีปต่างๆ เช่น ยุโรป เอเชีย แอฟริกา อเมริกา แล้วแบ่งออกเป็นภูมิภาคย่อย อาทิ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ หรือแบ่งย่อยให้ละเอียดเป็นชั้นๆ ลงไปอีก เช่น อินโด-แปซิฟิก ที่ผ่าลงมาเป็นส่วนพื้นที่ของมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก ในการนี้ ผู้วิจัยจึงนำหลักวิชาดังกล่าวมาช่วยพรรณนาลักษณะเด่นของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก หรือแม้กระทั่งย่านซีกโลกตะวันตก ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ ล้วนสำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

ในโลกวิชาการภาษาอังกฤษ มีงานศึกษาจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ และยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก เช่น หนังสือเรื่อง "US Foreign Policy in the Age of Trump: Drivers, Strategy and Tactics" (Steff, 2021) ซึ่งกล่าวถึงโลกทัศน์ทางการเมืองระหว่างประเทศและเทคนิคการเจรจาต่อรองของโดนัลด์ ทรัมป์ รวมถึงลักษณะการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อรัฐต่างๆ เช่น จีน เม็กซิโก แคนาดา เกาหลีเหนือและอิหร่าน หรือ หนังสือเรื่อง "The Trump Doctrine and the Emerging International System" (Renshon & Suedfeld, 2021) ซึ่งอธิบายหลักนิยมหรือชุดความคิด (Doctrine) ของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่ประกอบไปด้วยหลักการนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาต้องมาเป็นอันดับหนึ่ง (America First) ชุดความคิดนี้ได้ส่งผลต่อทิศทางการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาและต่อโครงสร้างระบบระหว่างประเทศ ขณะที่ผลงานของไมเคิล อาร์ ออสลิน (Michael R. Auslin) (2020) เรื่อง "Asia's New Geopolitics: Essays on Reshaping the Indo-Pacific" นับว่ามีประโยชน์ต่อการฉายภาพพื้นที่อินโด-แปซิฟิกที่สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา โดยออสลินได้คาดการณ์แนวโน้มการทำสงครามชายฝั่ง (Littoral War) ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาดตรงแถบทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกซึ่งจัดเป็นอาณาบริเวณแยกย่อยในเขตอินโด-แปซิฟิก นอกจากนั้น ยังมีงานวิชาการอีกจำนวนหนึ่งที่เริ่มชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างภูมิรัฐศาสตร์ในอินโด-แปซิฟิก และมองอินโด-แปซิฟิก ในฐานะหน่วยภูมิภาคยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาและต่อรัฐมหาอำนาจอื่นๆ เช่น อินเดีย ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย (Hakata & Cannon, 2021; Kapur, 2024) อย่างไรก็ตาม กลับยังไม่มีการชี้ให้เห็นว่าเรื่องหลักการนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ มาประสานร้อยเรียงกับเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในเขตอินโด-แปซิฟิก หรือ ยังไม่ปรากฏการพิจารณาถึงยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิกภายใต้กรอบนโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนและการทำให้สหรัฐอเมริกากลัวยิ่งใหญ่อีกครั้ง

ในโลกวิชาการภาษาไทย มีงานวรรณกรรมที่โดดเด่นในรูปแบบบทความเพียงแค่ 2-3 ชิ้นเท่านั้น งานของ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม (2562) เรื่อง "สังคมนิยมในนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์" และงานของ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม (2563) เรื่อง "สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์” ถือเป็นงานที่พยายามอธิบายลักษณะเด่นของหลักการสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนและการทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งโดยใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสำนักสังคมนิยมและมุ่งเน้นไปที่เรื่องยุทธศาสตร์และนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในมิติต่างๆ เช่น เศรษฐกิจและความมั่นคง ส่วนงานของ ปราณี ทิพย์รัตน์ (2566) เรื่อง “ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯ เพื่อใคร?” ช่วยฉายภาพความต่อเนื่องของยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกภายใต้การบริหารของ โดนัลด์ ทรัมป์ สมัยแรก ที่ล่วงมาถึงสมัยโจ ไบเดน โดยวิเคราะห์ว่าอินโด-แปซิฟิกสำคัญต่อสหรัฐอเมริกาในการทวงคืนความเป็นผู้นำในเอเชียและสกัดกั้นการขยายอำนาจของจีน กระนั้นก็ตาม ในงานเหล่านี้ ยังไม่ปรากฏรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในเขตพื้นที่อินโด-แปซิฟิก ที่ครอบคลุมไปถึงเรื่องการวางกำลังทหารและการสร้างระบบพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ พร้อมกันนั้น ก็ยังมีเห็นการวิเคราะห์รูปแบบยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาภายใต้หลักการนโยบายต่างประเทศของโดนัลด์ ทรัมป์ รวมถึงยังไม่พบการพรรณนาใดๆ เกี่ยวกับภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกตามหลักวิชารัฐศาสตร์ภูมิภาค

ด้วยช่องว่างเชิงวิชาการทั้งในส่วนวรรณกรรมภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามที่ได้นำเสนอมา จึงพอลงได้ว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อการสร้างชุดความรู้หรือมุมมองใหม่ในเรื่องยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาบนพื้นที่อินโด-แปซิฟิก รวมถึงช่วยพรรณาลักษณะภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ในแนวทางที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลและกรอบวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) อาทิ สนธิสัญญาของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ รวมถึงแถลงการณ์ที่สำคัญจากหน่วยงานในรัฐบาลสหรัฐอเมริกาอย่างทำเนียบขาว กระทรวงกลาโหมและกระทรวงการต่างประเทศ และจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งประกอบด้วยหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย บทความในวารสารและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บไซต์ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมผ่านผลงานชิ้นสำคัญตามที่กล่าวไปเบื้องต้น พร้อมเก็บข้อมูลจากบทวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในนิตยสารและเว็บไซต์ต่างๆ เช่น The National Interest The Diplomat Fulcrum และ Foreign Affairs

เมื่อได้รวบรวมเรียบเรียงเอกสารเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหาผ่านแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสำนักสังคมนิยม รวมถึงใช้แนวคิดเรื่องรัฐศาสตร์ภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับย่านอินโด-แปซิฟิกมาพรรณาสภาพพื้นที่อย่างมีแบบแผน ดังนั้น ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่อาศัยองค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มาอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นหลัก หากแต่ก็หยิบยืมชุดความรู้เชิงสหวิทยาการจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ภูมิภาคและอาณาบริเวณศึกษา (Area Studies) เพื่อฉายภาพลักษณะเด่นของอินโด-แปซิฟิกในรูปแบบที่ลุ่มลึกขึ้น

ผลการวิจัย

หลักการนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสถิตประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ มุ่งเน้นผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก ผู้นำสหรัฐอเมริกาเชื่อว่าผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกามีความสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ประชาคมโลกและสหรัฐอเมริกาไม่จำเป็นต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบที่ไม่จำเป็น ดังนั้น สหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จึงมุ่งลดบทบาทด้านเศรษฐกิจและการทูตของสหรัฐอเมริกาลงในบางภูมิภาค แล้วหันไปมุ่งรักษาผลประโยชน์ภายในประเทศหรือตรงพรมแดนระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัฐเพื่อนบ้าน หรือเลือกทุ่มเททรัพยากรเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะในบางภูมิภาคเท่านั้น (Ikenberry, 2017)

อันที่จริง นับตั้งแต่ช่วงรณรงค์หาเสียงในปี ค.ศ.2016 โดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศว่าเขาจัดตั้งรัฐบาลสำเร็จ เขาจะบรรจุเรื่องสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนและการทำให้สหรัฐอเมริกามายิ่งใหญ่อีกครั้งเข้าไปในกระบวนการจัดทำนโยบาย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สาธารณะของสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมถึงเรื่องนโยบายต่างประเทศด้วย (Beckwith, 2016) ต่อมา ในวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ.2017 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศแผนป้องกันประเทศและความมั่นคงแห่งชาติประจำปี ค.ศ.2018 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรับมือกับภัยคุกคามเชิงยุทธศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกากำลังเผชิญอยู่โดยมองว่ารัฐมหาอำนาจอย่างจีนและรัสเซียต่างกำลังพยายามจัดระเบียบโลกขึ้นมาใหม่จนส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์สหรัฐอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พร้อมระบุว่ารัฐอันธพาล (Rogue State) อันหมายถึง อิหร่านและเกาหลีเหนือ กำลังต้องการครอบครองอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (The White House, 2017a; National Security & Defense, 2018) ในห้วงเวลาไล่เลี่ยกัน ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยังประกาศต่อเวทีสหประชาชาติโดยระบุว่า “สหรัฐอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง” กับ “การทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง” ถือเป็นหลักการในการออกแบบและดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (The White House, 2017b)

สาระหลักในนโยบายสหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ การปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาในรายประเด็นสำคัญ อาทิ การปกป้องมาตุภูมิโดยรัฐบาลจะควบคุมปัญหาชายแดนอย่างเข้มงวด และการสร้างระบบป้องกันขีปนาวุธที่สามารถปกป้องสหรัฐอเมริกาจากการโจมตีทางทหารของฝ่ายตรงข้ามได้แบบครอบคลุม รวมถึงการสนับสนุนความมั่งคั่งควบคู่กับความมั่นคง รัฐบาลวอชิงตัน เห็นว่าความมั่งคั่งรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจจะนำมาสู่ความมั่นคงแก่สหรัฐอเมริกาด้วยเช่นกัน (National Security & Defense, 2018) ส่วนนโยบายสร้างสหรัฐอเมริกาให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง จะมุ่งใช้เครื่องมือทุกชนิดในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ดังเห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ นิยมใช้เครื่องมือทางการทูตเพื่อเจรจาต่อรองให้สหรัฐอเมริกابرรลุผลประโยชน์สูงสุด อาทิ การเจรจาเพื่อแสวงหาความร่วมมือเพื่อลดความตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลี และ การใช้เครื่องมือทางทหารผ่านการเพิ่มงบประมาณของกองทัพประจำปีงบประมาณ ค.ศ.2020 ซึ่งส่วนหนึ่งได้นำไปใช้ปรับปรุงสมรรถนะของขีปนาวุธนิวเคลียร์ที่ยิงจากเรือดำน้ำ (จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, 2562)

อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ มีเป้าหมายหลัก คือ การมุ่งแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติและการทำทุกวิถีทางเพื่อความมั่นคงและมั่งคั่งของประเทศ ถึงแม้ว่าตามหลักการของนโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาอันดับหนึ่ง สหรัฐอเมริกาจะต้องหันมาใส่ใจต่อปัญหาภายในประเทศและพื้นที่พรมแดนระหว่างสหรัฐอเมริกากับเพื่อนบ้าน แต่มีข้อว่าสหรัฐอเมริกาคงจะเลียบบทบาทของตนเองในภูมิภาคอื่นๆ ไปเสียทั้งหมด ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าทั้งนโยบายสหรัฐอเมริกามาเป็นอันดับหนึ่งกับนโยบายทำให้สหรัฐอเมริกามายิ่งใหญ่อีกครั้งล้วนมีเป้าหมายที่ทำให้สหรัฐอเมริกามีความมั่นคงปลอดภัยพร้อมคงสถานะเป็นอภิมหาอำนาจโลกสืบต่อไป การจะบรรลุเป้าหมายเหล่านี้ได้พร้อมๆ กัน (ท่ามกลางแผนการลดค่าใช้จ่ายในหลายภูมิภาคที่อยู่นอกทวีปอเมริกา) สหรัฐอเมริกาจะต้องคัดเลือกหน่วยภูมิภาคที่เป็นแหล่งผลประโยชน์แห่งชาติอย่างแท้จริง หนึ่งในภูมิภาคนั้น ได้แก่ อินโด-แปซิฟิก

ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงของอินโด-แปซิฟิก

การแบ่งภูมิภาคของโลกออกเป็นพื้นที่ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ หนึ่งในองค์ประกอบพื้นฐานของการกำหนดนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา นักวิชาการบางส่วนเห็นว่านโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาต่อเอเชียมักแบ่งออกเป็น 3 เขตภูมิศาสตร์หลัก ได้แก่ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้และเอเชียกลาง (Feigenbaum & Manning, 2012) ขณะที่บางส่วนพุ่งเป้าไปที่ดินแดนตะวันออกกลางและเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งสามารถแบ่งย่อยลงมาเป็นเขตบริเวณต่างๆ ได้อีก เช่น อ่าวเปอร์เซีย เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อุไรวรรณ ธนสถิตย์, 2554) ทว่ารัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ กลับเลือกให้ความสำคัญต่อพื้นที่สหรัฐอเมริกาและทวีปอเมริกามาเป็นอันดับแรก หลักฐานเชิงประจักษ์ ได้แก่ นโยบายสร้างกำแพงกันพรมแดนระหว่างสหรัฐอเมริกากับเม็กซิโก ตลอดจน การประกาศเปลี่ยนชื่อ “อ่าวเม็กซิโก” เป็น “อ่าวอเมริกา” การประกาศกำกับดูแลคลองปานามาให้เบ็ดเสร็จยิ่งขึ้น การอยากให้แคนาดาเข้าควมรวมเป็นมลรัฐที่ 51 ของสหรัฐอเมริกา และการขอซื้อเกาะกรีนแลนด์จากเดนมาร์ก เหตุการณ์เหล่านี้ล้วนสะท้อนเป้าหมายด้านการต่างประเทศของโดนัลด์ ทรัมป์ ในการขึ้นครองความเป็นเจ้าเหนือทวีปอเมริกา (Wolf, 2025)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เป้าหมายเชิงพื้นที่ของนโยบายต่างประเทศโดนัลด์ ทรัมป์ อาจมีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาบางส่วน สมัย เช่น การก่อรูปขยายตัวของสหรัฐอเมริกาที่มีทั้งการผนวกดินแดนและซื้อดินแดนจากประเทศต่างๆ หรือ หลักการของประธานาธิบดีเจมส์ มอนโร (James Monroe) ที่เน้นแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติอยู่แต่ในทวีปอเมริกาโดยสหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมให้รัฐใดๆ ในยุโรปเข้ามาแสวงหาอาณานิคมในทวีปอเมริกาอีกต่อไป (Sexton, 2018) อันที่จริงขอบเขตผลประโยชน์ทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ในความสนใจของโดนัลด์ ทรัมป์ อาจครอบคลุมเนื้อที่ส่วนใหญ่ของซีกโลกตะวันตก (Western Hemisphere) ซึ่งเป็นคำภูมิศาสตร์ที่หมายถึงครึ่งหนึ่งของโลกที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเส้นเมริเดียนแรก (ลากผ่านกรีนิช สหราชอาณาจักร) ขอบเขตเชิงพื้นที่ของซีกโลกตะวันตกประกอบด้วยทวีปอเมริกา (ที่แบ่งย่อยลงมาเป็นอเมริกาเหนือ อเมริกากลางและอเมริกาใต้) รวมถึงผืนแผ่นดินใหญ่แห่งเกาะกรีนแลนด์ซึ่งคุ่มน้ำทะเลน้ำแข็งแห่งมหาสมุทรอาร์กติก (Gray, 2025; Ha, 2025; Wolf, 2025)

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากทวีปอเมริกาและซีกโลกตะวันตกแล้ว รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ ยังให้น้ำหนักกับดินแดนบางส่วนในซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะอินโด-แปซิฟิก ซึ่งเต็มไปด้วยแหล่งผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงที่สัมพันธ์ต่อพลังอำนาจแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

อินโด-แปซิฟิก คือ หน่วยอาณาบริเวณขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย ประกอบด้วยรัฐจำนวนสามสิบกว่าแห่ง มีประชากรเกินสามพันล้านคนซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลก มีศูนย์กลางเศรษฐกิจชายฝั่งที่โดดเด่น เช่น ไชเล่ ไทยเป มะนิลา พร้อมเต็มไปด้วยทรัพยากรใต้ท้องทะเลและยังมีเกาะแก่งอันเป็นที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐอเมริกาในเขตมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก (Auslin, 2020; Khurana, 2019) การควมรวมเอามหาสมุทรทั้งสองผืนมาต่อประกบเรียงกันเป็นผืนเดียวที่เรียกว่า “อินโด-แปซิฟิก” ส่งผลให้ดินแดนแถบนี้กลายเป็น “เขตสมุทรเดี่ยว (Single Maritime Domain)” ซึ่งมีประโยชน์ต่อการซ้อมรบโยกกำลังทางทะเลของสหรัฐอเมริกาซึ่งทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถแสวงหาผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ภายใต้ขอบเขตบังคับบัญชาทางภูมิศาสตร์ที่มีเอกภาพเป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น (ดุลยภาค ปรีชาธิราช, 2565; Haruko, 2020)

ย้อนไปราวต้นทศวรรษ 1940 นิโคลัส จอร์น สปีกแมน (Nicholas John Spykman) นักภูมิรัฐศาสตร์อเมริกันชื่อดังได้พูดถึงแกนยุทธศาสตร์ในมหาสมุทรแปซิฟิกที่ขยายคลุมไปถึงขอบมหาสมุทรอินเดียโดยเปรียบเทียบกันแห่งนี้ว่าเป็นเหมือนดั่ง “เมดิเตอร์เรเนียนแห่งเอเชีย (Asiatic Mediterranean)” พื้นที่แห่งนี้แสดงถึงการปะติดปะต่อเข้าหากันของผืนทะเลขอบทวีป (Marginal Sea) อันได้แก่ ทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก และทะเลเหลือง สปีกแมนวิเคราะห์ว่าผืนทะเลเหล่านี้จะกลายเป็นฐานอำนาจให้แก่จีนเพื่อแผ่ปกอิทธิพลจากมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าสู่มหาสมุทรอินเดีย เขาเตือนว่าหากจีนควบคุมเมดิเตอร์เรเนียนแห่งเอเชียได้สำเร็จ จีนจะคุกคามผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา (Sempa, 2015) แนวมองของสปีกแมนชี้ให้เห็นถึงภัยคุกคามจีนที่มีต่อสหรัฐอเมริกาพร้อมตอกย้ำให้เมดิเตอร์เรเนียนเอเชียกลายเป็นแกนยุทธศาสตร์หลักแห่งอินโด-แปซิฟิก (Auslin, 2020)

ฉะนั้น ไม่ว่าจะพิจารณาจากลักษณะพื้นฐานทางกายภาพในด้านต่างๆ และข้อวิเคราะห์ในมิติภูมิรัฐศาสตร์ ก็นับว่าอินโด-แปซิฟิก จัดเป็นหน่วยภูมิภาคที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา

มีเหตุการณ์จำนวนหนึ่งที่ตอกย้ำนัยสำคัญของอินโด-แปซิฟิกต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา เมื่อโดนัลด์ ทรัมป์ เข้าบริหารประเทศสมัยแรก เขาเริ่มประกาศยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกแบบเป็นทางการ โดยในห้วงปลายปี ค.ศ. 2017 ทำเนียบขาวให้นิยามคำว่าอินโด-แปซิฟิกว่าหมายถึงภูมิภาคที่แผ่กระจายจากชายฝั่งตะวันตกของอินเดียไปจรดชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้อินโด-แปซิฟิกมีอาณาเขตแผ่คลุมทั้งเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (หัสไชยญ์ มั่งคั่ง, 2562) ต่อมาในปี ค.ศ. 2018 รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาประกาศเปลี่ยนชื่อ “กองทัพบกพื้นแปซิฟิก” เป็น “กองทัพบกพื้นอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Command, USINDOPACOM)” เพื่อแสดงการเชื่อมต่อทางทหารที่กระชับแน่นขึ้นระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก พร้อมสะท้อนการรุกไปทางตะวันตกของสหรัฐอเมริกา เนื่องจากการวางกำลังทหารของสหรัฐอเมริกา เช่น ฐานทัพเรือ ฐานทัพอากาศ และที่ตั้งหน่วยนาวิกโยธิน (ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองทัพบกแห่ง

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

นี้) ได้ขยายตัวพวยพุ่งออกจากมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าไปปกคลุมมหาสมุทรอินเดียและประเทศอินเดียมากขึ้น (ตุลยภาค ปรีชารัชช, 2565; Haruko, 2020; Weatherbee, 2019) กองทัพภาคแห่งนี้มีกองบัญชาการหลักอยู่ที่เกาะฮาวาย มีพื้นที่ควบคุมดูแลที่กว้างขวางที่สุดในโลก ครอบคลุมเนื้อที่กว่าร้อยละ 25 ของผิวโลก หรือ ประมาณ 260 ล้านตารางกิโลเมตร (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2561) ต่อมาในปี ค.ศ.2019 กระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ยังประกาศจัดตั้งกรอบวงอภิปรายความมั่นคงแบบจตุมิตร (QUAD - Quadrilateral Security Dialogue) ที่โยงเอามาอำนาจสีชาติในย่านอินโด-แปซิฟิก (อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ญี่ปุ่น และ ออสเตรเลีย) เข้ามิกำลังด้านการผงาดขึ้นมาของจีน (Haruko, 2020)

แม้แต่ในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่สอง ก็เริ่มปรากฏเหตุการณ์ที่แสดงถึงความสำคัญของอินโด-แปซิฟิกที่ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ยกตัวอย่างเช่น การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่ม QUAD โดยรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดียและออสเตรเลียได้มาประชุมร่วมกันที่กรุงวอชิงตัน เมื่อวันที่ 21 มกราคม ค.ศ.2025 เพื่อหารือเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงในอินโด-แปซิฟิก (The Daily Herald, 2025) ขณะที่ความเห็นของนักวิชาการบางท่านเริ่มออกมาชี้ชัดถึงการจัดตั้งหน่วยอาณาบริเวณทางยุทธศาสตร์นอกทวีปอเมริกาของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ โดยสหรัฐอเมริกามีแนวโน้มที่จะลดบทบาทลงในยุโรปและบางส่วนของตะวันออกกลาง แต่หันมาพุ่งความสนใจไปที่อินโด-แปซิฟิก ซึ่งเต็มไปด้วยผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะส่งผลให้สหรัฐอเมริกาคลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง (Chellaney, 2025; Khorbaladze, 2025)

รูปแบบยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก

สหรัฐอเมริกามีประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ มียุทธศาสตร์ความมั่นคงในย่านอินโด-แปซิฟิกที่น่าสนใจอย่างน้อยสามรูปแบบ ดังนี้

1) การวางกำลังทหารตามยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะ (Island Chain Strategy) พร้อมส่งเสริมการเดินทางทางทะเลที่เปิดกว้างเสรี: ยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะมีลักษณะเป็นแผนปิดล้อมทางทะเลในยุคสงครามเย็นซึ่งถูกคิดค้นโดยจอห์น ฟอสเตอร์ ดัลเลส (John Foster Dulles) อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในสมัยประธานาธิบดีไวต์ เดวิด ไอเซนฮาวร์ (Dwight Dquid Eisenhower) ยุทธศาสตร์ความมั่นคงนี้จัดเป็นองค์ประกอบหลักของนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งปิดล้อมทอนกำลังสหภาพโซเวียตและจีนในเขตแปซิฟิกตะวันตก จุดเด่นสำคัญคือการสร้างฐานทัพเรือและฐานทัพอากาศที่ต่อเนื่องกันเป็นแนว (คล้ายการขึงโซ่พาดทะเล) เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งกำลังบำรุงทางทหารและวางแผนป้องกันการบุกโจมตีจากข้าศึก (Cimbala, 1995; Immerman, 1990)

หลังสิ้นสุดสงครามเย็น ยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะ ยังคงเป็นแนวยุทธศาสตร์ความมั่นคงหลักของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งต่อสู้แข่งขันกับจีน สายโซ่หมู่เกาะของสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็นสามเส้นทางหลัก สายที่หนึ่งแผ่จากหมู่เกาะส่วนใหญ่ในประเทศญี่ปุ่น ลงไปช่องแคบไต้หวัน หมู่เกาะฟิลิปปินส์และบอร์เนียว สายที่สองไล่เรียงจากหมู่เกาะโองาซาวาระหรือ หมู่เกาะโบนินในญี่ปุ่น (รวมถึงร่องน้ำลิวกมาเรียนา) ไปจนถึงเกาะกวมของสหรัฐอเมริกาและนิวกีนิตะวันตก สายที่สามครอบคลุมย่านใจกลางมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น เกาะฮาวาย ซามัวและฟีจี ในแวดวงนักยุทธศาสตร์อเมริกันยุคปัจจุบัน ยังนำเสนอแผนสถาปนาแนวสายโซ่ยุทธศาสตร์สายที่สี่และสายที่ห้าในเขตมหาสมุทรอินเดีย สายที่สี่จะผ่านเกาะมัลดีฟ และดีเอโก การ์เซีย ส่วนสายที่ห้าพาดผ่านอ่าวเอเดนและช่องแคบโมซัมบิก กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลและกองทัพสหรัฐอเมริกาเห็นว่ายุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะจะช่วยปกป้องผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในย่านอินโด-แปซิฟิกต่อไปได้ (Davis et al., 2020)

จีนเองก็เสริมสร้างชั้นสายโซ่ยุทธศาสตร์เพื่อแข่งขันปะลองกำลังกับสหรัฐอเมริกาเช่นกัน (รัช โคชิ, 2566) โดยแบ่งออกเป็นสองช่วงชั้น ปรากฏการณ์แรก แนวสายโซ่จะแผ่คลุมทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออกที่เต็มไปด้วยข้อพิพาทเขตแดนระหว่างจีนกับเพื่อนบ้าน ส่วนปรากฏการณ์สองพาดผ่านดินแดนของญี่ปุ่นและเกาะแก่งต่างๆ ในแปซิฟิกตะวันตก (โดยเฉพาะเกาะกวมของสหรัฐอเมริกา) (Auslin, 2020) และเพื่อเป็นการแข่งขันตอบโต้ยุทธศาสตร์สายโซ่ของจีน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องกำลังทหารเอาไว้ตามแนวชายโซ่ยุทธศาสตร์ของตนพร้อมส่งเสริมเรื่องเสรีภาพในการเดินเรือ เพื่อให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาโลดเล่นบนท้องน้ำอินโด-แปซิฟิกได้คล่องแคล่วขึ้น (Auslin, 2020)

ในปี ค.ศ.2019 กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาออกเอกสารเกี่ยวกับยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ซึ่งระบุให้อินโด-แปซิฟิกเป็นเขตยุทธภูมิหลักที่มีคุณค่าต่อผลประโยชน์แห่งชาติและให้กองทัพสหรัฐอเมริกาเตรียมความพร้อมสำหรับการเดินเรือที่เสรีเปิดกว้างในอินโด-แปซิฟิก (Auslin, 2020) ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยังกล่าวถึงวิสัยทัศน์แบบ 3D ซึ่งจะให้อินโด-แปซิฟิก ประกอบไปด้วยหลักการสามส่วน ได้แก่ 1) การเคารพอธิปไตย (Sovereignty) 2) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่พันธมิตรยุทธศาสตร์ (Strong) และ 3) การไม่ให้ประเทศในแถบนี้ตกเป็นบริวารใต้อิทธิพลของใคร (Satellites of None) (ซึ่งหมายถึงจีน) (หัสไชยญ์ มั่งคั่ง, 2562) ในสมัยบริหารช่วงแรกของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สหรัฐอเมริกายังส่งกองเรือที่ 7 (US Seventh Fleet) ไปลาดตระเวนในทะเลจีนใต้ตามหลักการ “ปฏิบัติการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือ” โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากจีนหรือเวียดนามที่อ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่แถบนั้น ทั้งนี้เพื่อแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ว่านานาชาติย่อมมีสิทธิในหาน่านน้ำสากลได้อย่างเสรี (United States Navy, 2022)

2) การถ่วงดุลนอกชายฝั่ง (Offshore Balancing): การถ่วงดุลนอกชายฝั่ง หมายถึง กลยุทธ์ที่รัฐมหาอำนาจจะไม่เปลี่ยนตัวในการทุ่มเทงบประมาณของตนเพื่อไปวางกำลังทหารบนฝั่ง (Onshore) แต่จะให้ประเทศในภูมิภาคท้องถิ่นทำหน้าที่เผชิญภัยคุกคามหรือเข้าถ่วงดุลกับรัฐคู่ปฏิปักษ์แทน โดยรัฐมหาอำนาจจะถอยห่างไปอยู่นอกชายฝั่ง (Offshore) เพื่อคุมเชิงและเข้าไปช่วยเหลือรัฐท้องถิ่นในสถานการณ์ที่จำเป็นเท่านั้น ในอดีต บทบาทด้านความมั่นคงของอังกฤษในยุโรปและสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือคือตัวอย่างชัดเจนในเรื่องการถ่วงดุลนอกชายฝั่ง (Mearsheimer, 2001)

สำหรับสหรัฐอเมริกาสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ ก็ได้ต่อสู้กับการผงาดขึ้นมาของจีนด้วยการปรับใช้กลยุทธ์ถ่วงดุลนอกชายฝั่ง กองกำลังสหรัฐอเมริกาในย่านอินโด-แปซิฟิก จะประจำการอยู่นอกชายฝั่งเป็นหลักและไม่เข้าไปแทรกแซงปัญหาที่ไม่จำเป็น กล่าวคือ สหรัฐอเมริกาจะพึ่งพาบทของประเทศท้องถิ่นอย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้และไต้หวัน ในการถ่วงดุลกับจีน แต่หากประเทศที่ใช้ถ่วงดุลแทนไม่สามารถต่อกรกับจีนได้ กองทัพสหรัฐอเมริกาจึงค่อยเคลื่อนย้ายมาอยู่บนฝั่ง โดยเข้ามาแทรกแซงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น กล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้เป็นทางเลือกที่มีประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกาเพราะสามารถลดการใช้ทรัพยากรและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในภูมิภาคอันห่างไกล แต่ยังทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถรักษาสถานะเชิงอำนาจบนเวทีโลกต่อไปได้ ทั้งยังช่วยลดทอนสถานะการพึ่งพิงจากบรรดาประเทศที่ทำตัวเป็น “ผู้โดยสารฟรี (Free Rider)” ที่มุ่งตักตวงค่าใช้จ่ายและภาระทางทหารจากสหรัฐอเมริกาเพียงอย่างเดียว (ทวิพร สุพร, 2563; Walt, 2018)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาแสดงท่าทีว่าตนเองเป็นพันธมิตรหลักของประเทศในอินโด-แปซิฟิก โดยเฉพาะญี่ปุ่น เกาหลีใต้และไต้หวัน สหรัฐอเมริกาเสนอให้ดินแดนเหล่านี้มีระบบป้องกันขีปนาวุธที่มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพพอในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามของจีนและเกาหลีเหนือ ขณะที่รัฐบาลและกองทัพทั้งสามประเทศก็รับความช่วยเหลือด้านทหารจากสหรัฐอเมริกามาอย่างต่อเนื่อง ทว่าในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเมื่อปลายปี ค.ศ.2024 โดนัลด์ ทรัมป์ เสนอแนะให้สหรัฐอเมริกาทหารที่ประจำการอยู่ในเกาหลีใต้ (หากเกาหลีใต้ไม่สนับสนุนทางการเงินเพิ่มเติมให้แก่สหรัฐอเมริกา) นายโดนัลด์ ทรัมป์ กล่าวว่า “เรามีทหารสี่หมื่นนายที่ประจำการอยู่ในที่เสี่ยง ซึ่งไม่สมเหตุผลผลเลย ทำไมเราต้องปกป้องคนอื่นด้วย และเรากำลังพูดถึงประเทศที่มั่งคั่งอย่างมากแห่งหนึ่ง” (อินโฟเคสท์, 2567) โดนัลด์ ทรัมป์ ยังพาดพิงถึงไต้หวันในทำนองเดียวกัน เขาระบุให้ไต้หวันจ่ายเงินให้สหรัฐอเมริกาสำหรับค่าคุ้มครองทางทหาร อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะขมขู่ไต้หวันเรื่องการจ่ายเงินชดเชย แต่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็กลับประกาศเดินทางติดต่องานด้านความร่วมมือด้านการป้องกันตนเองให้แก่ไต้หวัน เช่น ระบบขีปนาวุธเคลื่อนที่ โดรนและเทคโนโลยีสอดแนมล้ำสมัย ซึ่งอาจทำให้จีนแผ่นดินใหญ่ (ซึ่งมักซ้อมรบปิดล้อมเกาะไต้หวันอยู่เนืองๆ) ต้องระมัดระวังขึ้นหากคิดใช้กำลังยึดครองไต้หวัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2568)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เหตุการณ์ที่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ใช้โวหารชมเชยประเทศพันธมิตรในย่านอินโด-แปซิฟิกในเรื่องการจ่ายค่าคุ้มครองทางทหาร พร้อมส่งสัญญาณที่จะมุ่งลดจำนวนทหารที่ประจำการบนฝั่งลง (แต่ทว่า สหรัฐอเมริกาก็ยังเดินหน้าต่อไปในการช่วยเหลือพันธมิตรเหล่านี้ตามแต่ความจำเป็นของสถานการณ์) ล้วนบ่งชี้เป็นนัยๆ ถึงกลยุทธ์การถ่วงดุลอำนาจนอกชายฝั่ง ซึ่งช่วยปกป้องผลประโยชน์ทางการเงินของสหรัฐอเมริกา แต่ยังคงช่วยประคับประคองให้สหรัฐอเมริกาครองความยิ่งใหญ่ในอินโด-แปซิฟิกสืบไป

3) การสร้างสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิงเครือข่าย (Networked Security Architecture): กลยุทธ์นี้มุ่งสร้างโครงข่ายความร่วมมือด้านความมั่นคงเพื่อให้สหรัฐอเมริการวบรวมกลุ่มรัฐพันธมิตรและหุ้นส่วนให้เข้ามาหลอมรวมอยู่ในวงประชุมหรือวงเครือข่ายความมั่นคงที่มีกฎระเบียบแบบแผนการรวมกลุ่มที่เป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น ในแต่ละวง จะก่อเกิดกลุ่มเครือข่ายเชิงยุทธศาสตร์ที่เอื้อหนุนให้สหรัฐอเมริกาสามารถต่อสู้กับรัฐคู่แข่งได้และคุ้มค่างบประมาณที่ลงทุนไป (U.S. Department of Defense, 2019) ด้วยเหตุนี้ รัฐที่มีความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์กับสหรัฐอเมริกา เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย อินเดีย รวมถึงสหราชอาณาจักร จึงถูกจัดกลุ่มให้เข้ามาอยู่ในวงสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิงเครือข่ายซึ่งมีสมาชิกกลุ่มหลักที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1) QUAD เป็นคำย่อของ Quadrilateral Security Dialogue ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทหารแห่งแรกๆ ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ก่อตั้งขึ้นภายใต้แนวคิดการประสานความร่วมมือทางทะเลในเอเชียควบคู่ไปกับการฝึกซ้อมรบทางทะเลที่ใช้ชื่อว่า “Malabar Naval Exercise” (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2565) ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จัดเป็นผู้นำที่กระตือรือร้นในการผลักดันกรอบความร่วมมือ QUAD โดย QUAD จัดเป็นเวทีความมั่นคงที่เปิดโอกาสให้ทั้งสี่ชาติได้มานั่งคุยกันถึงปัญหาและความท้าทายในภูมิภาค รวมถึงร่วมวางแผนทางต่อต้านการขยายอำนาจของจีน (ศุภวิชญ์ แก้วคูนอก, 2563)

3.2) AUKUS เป็นคำย่อของ Australia - the United Kingdom - the United States จัดเป็นข้อตกลงไตรภาคีระหว่างออสเตรเลีย สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายในการแบ่งปันถ่ายเทเทคโนโลยีทางทหารในพื้นที่อินโด-แปซิฟิก รวมถึงข้อมูลข่าวกรองทางการสื่อสาร เทคโนโลยี ควอนตัม และการพัฒนาขีปนาวุธร่อน ฤกษ์หลักของ AUKUS คือการสนับสนุนการสร้างเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ให้แก่ออสเตรเลีย โดยมีสหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักรคอยให้คำปรึกษา ซึ่งสาเหตุหนึ่งเป็นไปเพื่อเพิ่มศักยภาพทางทหารให้แก่กองทัพออสเตรเลียสำหรับถ่วงดุลจีนตรงเขตมหาสมุทรแปซิฟิก (จิตทิพย์ มงคลชัยอรัญญา, 2564) AUKUS ถูกริเริ่มพัฒนาขึ้นในสมัยของประธานาธิบดีโจเซฟ โรบิเนตต์ ไบเดน แต่ก็มีลักษณะมุ่งเน้นไปที่เครือข่ายความมั่นคงในอินโด-แปซิฟิกซึ่งต่อยอดมาจากแผนยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกที่เปิดกว้างและเสรีในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (ยุคแรก) ดังนั้น จึงน่าจับตาดูว่ารัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยที่ 2 จะมีกลยุทธ์พิทักษ์ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาภายใต้กรอบสถาปัตยกรรม AUKUS ในลักษณะใด

3.3) สนธิสัญญาไตรภาคีระหว่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (American-Japanese-Korean Trilateral Pact) จัดเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสามรัฐประชาธิปไตยในอินโด-แปซิฟิก มุ่งสร้างความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมและหน่วยความมั่นคงของสามประเทศในการแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ในอินโด-แปซิฟิก อาทิ การทำให้คาบสมุทรเกาหลีเป็นเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ รวมถึงช่วยสนับสนุนให้เกิดแกนไตรภาคีใหม่เพื่อนำไปต่อประภหรือเข้าเติมเต็มศักยภาพเชิงเครือข่ายให้แก่กลุ่ม QUAD และ AUKUS (U.S. Department of Defense, 2019) ล่าสุดเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2025 นายมาร์โก แอนโทนีโอ รูบิโอ (Marco Antonio Rubio) รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา เดินทางไปพบปะกับรัฐมนตรีต่างประเทศของญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่เมืองมิวนิค ประเทศเยอรมนี รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์เชื่อมั่นว่าแกนไตรภาคีใหม่นี้จะช่วยสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งของสหรัฐอเมริกาในเขตอินโด-แปซิฟิก พร้อมช่วยเพิ่มศักยภาพของสามประเทศในการถ่วงดุลจีนและรับมือกับภัยคุกคามเกาหลีเหนือ (U.S. Department of State, 2025)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาชี้ให้เห็นว่าอินโด-แปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่สำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ จะให้น้ำหนักกับดินแดนทวีปอเมริกาและซีกโลกตะวันตกในฐานะเขตอิทธิพลหลัก หากแต่สหรัฐอเมริกาก็ให้น้ำหนักมาที่อินโด-แปซิฟิกเพราะเชื่อว่าพื้นที่นี้มีลักษณะเป็นฐานอำนาจที่จะทำให้สหรัฐอเมริกากลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง

สหรัฐอเมริกาดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงในอินโด-แปซิฟิกผ่านสามแนวทางหลัก ได้แก่ การวางกำลังทหารตามกรอบยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะ การถ่วงดุลอำนาจนอกชายฝั่งและการสร้างสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิงเครือข่าย แนวยุทธศาสตร์เหล่านี้สอดคล้องกับหลักการนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ที่เน้นเรื่องสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนและการสร้างสมให้สหรัฐอเมริกาผงาดขึ้นมายิ่งใหญ่อีกครั้ง ตัวอย่างเช่น การวางกำลังพลและฐานทัพไปตามห่วงโซ่หมู่เกาะรวมถึงการสร้างสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิงเครือข่ายในเขตอินโด-แปซิฟิกย่อมสนับสนุนให้สหรัฐอเมริกาท่วงดุลกดดันจีนและเสริมสร้างระบบพันธมิตรทางทหารของตนให้แข็งแกร่งขึ้นจนทำให้สหรัฐอเมริการองความยิ่งใหญ่สืบไป หากแต่ยุทธศาสตร์ถ่วงดุลชายฝั่งก็เข้ามาช่วยให้ทำเนียบขาวและเพนตากอน (Pentagon) ประหยังบประมาณได้มากขึ้นซึ่งส่งผลดีต่อนโยบายสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อน

ยุทธศาสตร์เหล่านี้ยังสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติและทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสำนักสังคมนิยม

เกาะแก่งต่างๆ ที่เป็นดินแดนในอธิปไตยของสหรัฐอเมริกา เช่น เกาะกวมและเกาะฮาวาย ล้วนตั้งอยู่ในอินโด-แปซิฟิก ซึ่งตามรูปการณ่นี้ การที่สหรัฐอเมริกาวางกำลังทหารไปตามกลุ่มเกาะเหล่านี้ (ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะ) และหลักการเดินเรือที่เปิดกว้างและเสรี จึงสอดคล้องกับหลักปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะเครื่องค้ำประกันความอยู่รอดปลอดภัยและอธิปไตยของรัฐ

เป็นที่ทราบกันดีว่าอินโด-แปซิฟิก เต็มไปด้วยเส้นทางเดินเรือและทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญต่อความมั่นคงและมั่งคั่งของสหรัฐอเมริกา ทะเลจีนใต้ และทะเลจีนตะวันออก ถือเป็นจุดภูมิรัฐศาสตร์และจุดภูมิเศรษฐกิจบนย่านอินโด-แปซิฟิก มีทรัพยากรใต้ท้องทะเลมหาศาลตรงแถบทะเลจีนใต้ซึ่งจีนพยายามเข้าครอบครองพร้อมแผ่อิทธิพลเหนือเส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ ขณะที่พันธมิตรทางทหารของสหรัฐอเมริกายังได้หัวน้ำและญี่ปุ่น (ซึ่งเป็นอริกับจีนแต่มีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับสูง) ก็กุมพื้นที่ตรงแถบทะเลจีนตะวันออก ต่อเรื่องนี้ ภาวะที่สหรัฐอเมริกาต้องพิจารณาใคร่ครวญถึงการดำเนินยุทธศาสตร์สายโซ่หมู่เกาะและอินโด-แปซิฟิกที่เปิดกว้างเสรี รวมถึงการถ่วงดุลนอกชายฝั่งและการสร้างสถาปัตยกรรมเชิงเครือข่าย ย่อมเกี่ยวพันกับการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติในฐานะแหล่งสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจด้วย

การรักษาเขตอิทธิพลในอินโด-แปซิฟิก ยังสะท้อนให้เห็นหลักผลประโยชน์แห่งชาติระยะยาวของสหรัฐอเมริกา กองทัพอเมริกันวางกำลังทหารไปตามกรอบสายโซ่หมู่เกาะซึ่งถูกประกาศใช้อย่างจริงจังมาตั้งแต่ยุคสงครามเย็นแล้ว ต่อมาในยุคหลังสงครามเย็น การวางกำลังในลักษณะนี้ก็ยังคงดำเนินต่อไป อันที่จริง การสร้างเขตอิทธิพลในอินโด-แปซิฟิก ล้วนสะท้อนความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา โดยนับตั้งแต่ต้นนโยบายหวนคืนสู่เอเชีย (Pivot to Asia) ของประธานาธิบดีบารัค โอบามา (Barack Obama) มาจนถึงยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของรัฐบาลประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในสมัยแรกและประธานาธิบดีโจ ไบเดน จะเห็นว่าเป้าหมายหลักของสหรัฐอเมริกา คือ การทวงคืนสถานะความเป็นผู้นำในภูมิภาคแถบนี้และสกัดกั้นการขยายอำนาจของจีน (ปราณี ทิพย์รัตน์, 2566) เพราะฉะนั้น การดำเนินยุทธศาสตร์หลายส่วนของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก จึงสะท้อนถึงการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติระยะยาวซึ่งมีความสืบเนื่องตามกาลเวลา

มีหลักฐานบางชิ้นที่ชี้ชัดในเรื่องผลประโยชน์ระยะยาว ตัวอย่างเช่น เอกสารของคณะกรรมการจัดทำผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.2000 (ซึ่งถูกจัดทำโดยกลุ่มบุคคลในภาครัฐและภาควิชาการของสหรัฐอเมริกา) โดยเอกสารระบุถึงลักษณะการปกป้องผลประโยชน์ชาติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อสหรัฐอเมริกา เช่น การหล่อ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เสียงระบบพันธมิตรทางยุทธศาสตร์เพื่อให้สหรัฐอเมริกามีบทบาทโดดเด่นในการจัดวางระบบระหว่างประเทศ (Allison et al., 2000) หรือ เอกสารจากทำเนียบขาวว่าด้วยเรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่ประกาศออกมาในปี ค.ศ.2022 ในสมัยประธานาธิบดีโจ ไบเดน ก็แสดงความต่อเนื่องจากแผนยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของโดนัลด์ ทรัมป์ เอกสารได้ตอกย้ำว่าอินโด-แปซิฟิก เป็นภูมิภาคที่สำคัญยิ่งต่อผลประโยชน์สหรัฐอเมริกา หลักการเดินเรือที่เสรีเปิดกว้างในทะเลจีนใต้ รวมถึงการสร้างพันธมิตรเชิงเครือข่ายในกรอบของ QUAD และ AUKUS ถือเป็นยุทธศาสตร์หลักที่สหรัฐอเมริกาต้องดำเนินการ (The White House, 2022) ต่อเรื่องนี้ จะเห็นว่ามีเอกสารยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา (ทั้งในช่วงก่อนสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยแรก และในช่วงหลังโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยแรก จนถึง ก่อนโดนัลด์ ทรัมป์ สมัยสอง) ที่ชี้ให้เห็นถึงแบบแผนยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาอันสอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติระยะยาว หรือแม้แต่ผลประโยชน์แห่งชาติในแง่ภูมิอื่น ๆ โดยมีอินโด-แปซิฟิก เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์หลัก

นอกจากนั้น การแผ่ยุทธศาสตร์ทั้งสามรูปแบบของสหรัฐอเมริกายังบ่งชี้ถึงพฤติกรรมของรัฐบาลอำนาจตามแนวมอง ทฤษฎีสัจนิยมเนื่องจากการสร้างสายโซ่หมู่เกาะ การถ่วงดุลนอกฝั่งและการขยายสถาปัตยกรรมความมั่นคงเชิง เครือข่าย ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกากำลังพยายามครองความเป็นเจ้าและประกาศเขตอิทธิพลบนภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและพัฒนากำลังอำนาจในทางยุทธศาสตร์

นอกเหนือจากความสอดคล้องกับแนวคิดผลประโยชน์ชาติและหลักยุทธศาสตร์ในทฤษฎีสัจนิยม ผู้วิจัยยังตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกว่า ภาวะที่สหรัฐอเมริกามุ่งรักษาฐานอำนาจและผลประโยชน์แห่งชาติในสองเขตภูมิศาสตร์หลักของโลก (อันประกอบด้วย ชีกโลกตะวันตก ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลตามประเพณีในระยะประชิด กับ อินโด-แปซิฟิก ซึ่งเป็นเขตอิทธิพลในชีกโลกตะวันออก) จักสามารถช่วยให้สหรัฐอเมริกาเก็บรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและมีโอกาสแสดงความยิ่งใหญ่บนเวทียุทธศาสตร์โลกไปพร้อม ๆ กันได้ ทั้งนี้เนื่องจากอินโด-แปซิฟิกมีความเหมาะสมหลายประการต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจของสหรัฐอเมริกา รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ ได้เห็นความสำคัญและดำเนินยุทธศาสตร์สามรูปแบบบนพื้นที่แห่งนี้ไปเรียบร้อยแล้ว ขณะที่ในชีกโลกตะวันตก รัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ ก็ได้แผ่อิทธิพลในพื้นที่นี้อย่างใกล้ชิดบนหลักการสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนและการทำให้สหรัฐอเมริกายิ่งใหญ่อีกครั้ง แต่อย่างไรก็ดี ความสำเร็จดังกล่าว ย่อมขึ้นอยู่กับเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สมรรถนะของนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ ความมั่นคงของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ ตลอดจนจังหวะสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศโดยรวม ซึ่งต้องวิเคราะห์ติดตามกันต่อไป

สำหรับประเทศไทย ข้อค้นพบในงานชิ้นนี้อาจมีประโยชน์ต่อการวางแผนจัดทำนโยบายต่างประเทศและนโยบาย ป้องกันประเทศของรัฐบาลและกองทัพไทย โดยเฉพาะในส่วนของภารกิจวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ สัมพันธ์กับเรื่องบทบาทสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก งานวิจัยนี้ยังมีลักษณะเป็นฐานความรู้ที่ช่วยเติมเต็มข้อมูลด้าน ยุทธศาสตร์หรือช่วยกรุยทางไปสู่งานศึกษาเรื่องนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาใน แ่งภูมิอื่น ๆ ได้ เช่น การศึกษาโครงสร้างอำนาจของกลุ่มชนชั้นนำในทำเนียบขาวว่ามีลักษณะส่งผลกระทบต่อผลิต ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกอย่างไร หรือหากในอนาคต ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สามารถบริหารประเทศในสมัยที่ 2 เป็นเวลาครบ 4 ปีเต็ม ก็ย่อมสามารถศึกษาหัวข้อนโยบายต่างประเทศเปรียบเทียบระหว่างรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ สมัย แรกกับสมัยหลังได้ในสัดส่วนที่สมดุลขึ้น โดยอาจเจาะลึกไปที่เรื่องยุทธศาสตร์ความมั่นคงเปรียบเทียบในพื้นที่อินโด- แปซิฟิกได้ด้วยเช่นกัน

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก ยังมีประโยชน์ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย โดยมี เหตุผลอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1) สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐบาลอำนาจซึ่งมียุทธศาสตร์หรือมหายุทธศาสตร์ (Grand Strategy) ที่มุ่งสร้างเขตอิทธิพลและ รักษาผลประโยชน์ระยะยาว ยิ่งเมื่อประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือส่วนหนึ่งของพื้นที่อินโด-แปซิฟิก (ซึ่ง เติบโตด้วยพลังยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา) ก็ยิ่งแน่ชัดว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยล้วนสัมพันธ์กับบทบาท

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิกซึ่งมีกรอบระยะเวลาของการดำรงอยู่หรือแผ่อิทธิพลที่ค่อนข้างต่อเนื่องยาวนานในปัจจุบันและอนาคต

2) ตามเป้าหมายที่ 14 ของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ก็เห็นวาทะทัศน์ความรู้เรื่องสหรัฐอเมริกากับอินโด-แปซิฟิกล้วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานบริเวณศึกษาทางทะเลและมหาสมุทร โดยทั้งนี้ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ยื่นหยัดในเรื่องธรรมาภิบาลเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรใต้ท้องทะเลที่โปร่งใสและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเรื่องเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในเขตอินโด-แปซิฟิกเช่นกัน และด้วยลักษณะภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่ตั้งติดกับทะเลอันดามัน (อันเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย) และ ทะเลอ่าวไทย (อันเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิก) ก็ได้ส่งผลให้แผนพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่ 14 ของไทยล้วนเกี่ยวข้องกับโลกยุทธศาสตร์ทางทะเลหรือกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลของสหรัฐอเมริกานบนพื้นที่อินโด-แปซิฟิก

3) การจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงและนโยบายต่างประเทศของประเทศไทย ต้องคำนึงถึงบทบาทมหาอำนาจทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาคซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าสหรัฐอเมริกาคือมหาอำนาจที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับประเทศไทยทั้งในแง่ของการแผ่อำนาจ (ของสหรัฐอเมริกา) เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในแง่ความสัมพันธ์วิภาคิ เช่น การซ่อมรบบทางทะเลระหว่างสองประเทศ ในการนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติของความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็น การตัดสินใจของไทยว่าจะเลือกข้างฝักใฝ่สหรัฐอเมริกาเพียงฝ่ายเดียว หรือ ยังไม่เลือกข้างแต่เน้นรักษาสสมดุลระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ก็ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับเรื่องยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในเขตอินโด-แปซิฟิก แทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาที่อยู่ใต้กรอบนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งกำลังกลายเป็นประเด็นร้อนในสังคมไทย อาทิ การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย หากสหรัฐอเมริกาเข้ามาใช้ฐานทัพเรือของไทยตรงพื้นที่ทับละมุในจังหวัดพังงา เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะอย่างน้อย 3 ประการที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้แก่

1) ในการกำหนดกรอบระยะเวลาในยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อินโด-แปซิฟิก และ บทบาทของมหาอำนาจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ จะต้องคำนึงถึงหลักการนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ กับยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก โดยควรศึกษาเพิ่มเติมว่าสหรัฐอเมริกามีความต่อเนื่องคงเส้นคงวาแค่ไหน และอย่างไรในการดำเนินยุทธศาสตร์ในเขตอินโด-แปซิฟิก หรือ กิจกรรมการพัฒนาในเรื่องอินโด-แปซิฟิกในสมัยรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ (ตามกรอบเวลาแบบรายปี รายเดือน) มีอะไรที่น่าสนใจบ้าง

2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล หรือ การลงทุน สำรวจและพัฒนาทรัพยากรทางทะเล เช่น ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล) หรือ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) (ปตท.สผ.) ควรศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิกอย่างจริงจังและต่อเนื่องด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในเรื่องการสำรวจพลังงานใต้ท้องทะเลหรือการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของไทย

3) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ และ สำนักงานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ ควรจัดประชุมคลังสมองและประชุมวิชาการอยู่เป็นประจำเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารและประเด็นใหม่ๆ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิก โดยผูกโยงองค์ความรู้ในเรื่องนี้ให้สัมพันธ์กับแนวคิดความยั่งยืนเพื่อให้เกิดการจัดทำยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติและนโยบายต่างประเทศไทยที่มีสมรรถนะตอบสนองต่อพลวัตอินโด-แปซิฟิก

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “หลักการนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ กับยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาในอินโด-แปซิฟิกและผลกระทบต่อความยั่งยืน” ซึ่งดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2567 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2568 ผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานด้านความมั่นคงของประเทศไทย เช่น ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และกองบัญชาการกองทัพไทย ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงเอกสารทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพิศ พุทธิวนิช. (2564). ผลประโยชน์แห่งชาติกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. *รัฐศาสตร์พิจาร*, 8(15), 1-25.
- จิตทิพย์ มงคลชัยอรัญญา. (2564). *AUKUS: ว่าด้วยศีกภูมิรัฐศาสตร์ที่ยังไม่มีคำตอบ และอนาคตการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ที่ไม่แน่นอน*. สืบค้นจาก www.the101.world/aukus-and-non-proliferation-regime/.
- จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2562). สัจนิยมในนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 6(2), 1-24.
- จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2563). สหรัฐอเมริกามาก่อน: ยุทธศาสตร์หลักนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 46(2), 86-110.
- ทภีพร สุพร. (2563). หลายมายาคติ "ความพิเศษเหนือชาติอื่นของอเมริกา": การแสวงหายุทธศาสตร์ทางเลือก. *มุมมองความมั่นคง*, 1(2), 41-48.
- ดุษฎีภาค ปรีชาวัชร. (2565). *ZOYIFIC ฝ่าภูมิศาสตร์เอเชีย จาก "โซเมีย" ถึง "อีโต้ อีลู่" และ "อินโด-แปซิฟิก"*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี ทิพย์รัตน์. (2566). ยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิกของสหรัฐฯ เพื่อใคร?. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา*, 23(2), 122-167.
- ปิติ ศรีแสงนาม และ จักรี ไชยพินิจ. (2567). *Amidst the Geo-Political Conflicts สมรภูมิพลิกอำนาจโลก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2568). *ล็อกเป้าเล่นจีน! ทรัมป์ส่อหันหน้าสู่ไต้หวันเต็มกำลัง เล็งเร่งยกระดับบ่อนอาวุธแก่ไทเป*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/around/detail/9680000004690>.
- ไพบูลย์ บุญไชย. (2550). *ภูมิศาสตร์ภูมิภาค*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัช โดชิ. (2566). *เกมพลิกโลก: ยุทธศาสตร์เปลี่ยนขั้วอำนาจจากอเมริกาสู่จีน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แอโรว์.
- รัศมี ภิบาลแทน. (2540). *ภูมิภาคศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภวิชญ์ แก้วคูนอก. (2563). *The QUAD พันธมิตรปิดล้อมจีน?*. สืบค้นจาก www.the101.world/the-quad/.
- สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา. (2565). *ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา*. กรุงเทพฯ: สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา.
- สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2561). *จาก USPACOM สู่ USINDOPACOM*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2565). *จดุภาติ "The Quad" กับการด้านอิทธิพลของจีนทางทะเล ส่งสัญญาณถึงทิศทางของไทยในอนาคต*. สืบค้นจาก www.nsc.go.th/จดุภาติ-the-quad-กับการด้านอิทธิ/.
- หัสไชยญ์ มั่งคั่ง. (2562). ความสัมพันธ์จีน-สหรัฐอเมริกากับเสถียรภาพในอินโด-แปซิฟิกจากมุมมองระบบระเบียบโลกเสรี (Liberal World Order). *นาวิกวิทย์สาร*, 44(1), 26-51.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

อินโฟเควสท์. (2567). “ทรัมป์” แฉมະกันถอนทัพ หากเกาหลีใต้ไม่ยอมจ่ายเงินอุดหนุนเพิ่มมากขึ้น. สืบค้นจาก www.infoquest.co.th/2024/395723.

อุไรวรรณ ธนสถิตย์. (2554). นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา สมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (ค.ศ. 2001-2009). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Allison, G., Simes, D., & Thomson, J. (2000). *America's National Interests: A Report from The Commission on America's National Interests*. Retrieved from www.belfercenter.org/publication/americas-national-interests-report-commission-americas-national-interests-2000.

Auslin, M. (2020). *Asia's New Geopolitics: Essays on Reshaping the Indo-Pacific*. California: Hoover Institution Press.

Balzacq, T., Dombrowski, P., & Reich, S. (2019). *Comparative Grand Strategies: A Framework and Cases*. Oxford: Oxford University Press.

Beckwith, R. (2016). *Read Donald Trump's 'America First' Foreign Policy Speech*. Retrieved from <https://time.com/4309786/read-donald-trumps-america-first-foreign-policy-speech/>.

Chellaney, B. (2025). *Trump's Pivot to the Indo-Pacific from Europe is Clear*. Retrieved from <https://asia.nikkei.com/Opinion/Trump-s-pivot-to-the-Indo-Pacific-from-Europe-is-clear>.

Cimbala, S. (1995). *US Military Strategy and the Cold War Endgame*. London: Routledge.

Davis, S., Munger, L., & Legacy, H. (2020). Someone Else's Chain, Someone Else's Road: U.S. Military Strategy, China's Belt and Road Initiative, and Island Agency in the Pacific. *Island Studies Journal*, 15(2), 13-36.

Feigenbaum, E., & Manning, R. (2012). *A Tale of Two Asias*. Retrieved from <https://eastasiaforum.org/2012/12/04/a-tale-of-two-asias/>.

Gray, A. (2025). *Trump Will End U.S. Passivity in the Western Hemisphere*. Retrieved from <https://foreignpolicy.com/2025/01/13/trump-greenland-panama-canada-monroe-doctrine-geopolitics-western-hemisphere/>.

Ha, H. (2025). *Trump's Territorial Ambitions Send Tremors Beyond the Western Hemisphere*. Retrieved from <https://asialink.unimelb.edu.au/diplomacy/article/trumps-territorial-ambitions/>.

Haggins, R. (2008). *America's Pursuit of the National Interest: Past, Present and Future*. Pennsylvania: U.S. Army War College.

Hakata, K., & Cannon, B. (2021). The Indo-Pacific as an emerging geography of strategies. In *Indo-Pacific Strategies: Navigating Geopolitics at the Dawn of a New Age* (pp. 3-21). London: Routledge.

Haruko, W. (2020). *The "Indo-Pacific" Concept: Geographical Adjustments and their Implications* (RsiS Working Paper No.326). Singapore: S. Rajaratnam School of International Studies.

Ikenberry, G. (2017). The Plot Against American Foreign Policy: Can the Liberal Order Survive?. *Foreign Affairs*, 96(3), 2-9.

Immerman, R. (ed.). (1990). *John Foster Dulles and the Diplomacy of the Cold War*. New Jersey: Princeton University Press.

Kapur, A. (2024). *Geopolitics and the Indo-Pacific Region* (2nd ed.). London: Routledge.

Kaufman, E. (1976). *The Superpowers and Their Spheres of Influence: The United States and the Soviet Union in Eastern Europe and Latin America*. London: Croom Helm.

- Khorbaladze, E. (2025). *Can Trump Revitalize the Indo-Pacific to Win Back American Leadership?*. Retrieved from www.chinausfocus.com/foreign-policy/can-trump-revitalize-the-indo-pacific-to-win-back-american-leadership.
- Khurana, G. (2019). The 'Indo-Pacific' Idea: Origins, Conceptualizations and the Way Ahead. *Journal of Indian Ocean Rim Studies*, 2(2), 58-76.
- Krasner, S. (1978). *Defending the National Interest: Raw Materials Investments and U.S. Foreign Policy*. New Jersey: Princeton University Press.
- Mearsheimer, J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W. W. Norton & Company.
- National Security & Defense. (2018). *President Donald J. Trump's Foreign Policy Puts America First*. Retrieved from <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trumps-foreign-policy-puts-america-first/>.
- Renshon, S., & Suedfeld, P. (eds.). (2021). *The Trump Doctrine and the Emerging International System*. London: Palgrave Macmillan.
- Sempa, F. (2015). *Nicholas Spykman and the Struggle for the Asiatic Mediterranean*. Retrieved from <https://thediplomat.com/2015/01/nicholas-spykman-and-the-struggle-for-the-asiatic-mediterranean/>.
- Sexton, J. (2018). *The Monroe Doctrine: Empire and Nation in Nineteenth-Century America*. New York: Macmillan.
- Steff, R. (2021). *US Foreign Policy in the Age of Trump: Drivers, Strategy and Tactics*. London: Routledge.
- The Daily Herald. (2025). *Quad foreign ministers meet in Washington in signal of Trump's China focus*. Retrieved from www.thedailyherald.sx/us/quad-foreign-ministers-meet-in-washington-in-signal-of-trump-s-china-focus.
- The White House. (2017a). *National Security Strategy of the United States of America*. Washington, D.C.: The White House.
- The White House. (2017b). *President Donald J. Trump at the United Nations General Assembly: Outlining an America First Foreign Policy*. Retrieved from <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-united-nations-general-assembly-outlining-america-first-foreign-policy/>.
- The White House. (2022). *National Security Strategy*. Retrieved from <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>.
- U.S. Department of Defense. (2019). *Indo-Pacific Strategy Report: Preparedness, Partnerships, and Promoting A Networked Region*. Washington, D.C.: U.S. Department of Defense.
- U.S. Department of State. (2025). *Joint Statement on the Trilateral United States – Japan – Republic of Korea Meeting in Munich*. Retrieved from www.state.gov/joint-statement-on-the-trilateral-united-states-japan-republic-of-korea-meeting-in-munich/.
- United States Navy. (2022). *7th Fleet Cruiser Conducts Freedom of Navigation Operation in South China Sea*. Retrieved from www.c7f.navy.mil/Media/News/Display/Article/3229885/7th-fleet-cruiser-conducts-freedom-of-navigation-operation-in-south-china-sea/.
- Walt, S. (2018). *The Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

Weatherbee, D. (2019). *Indonesia, ASEAN, and the Indo-Pacific Cooperation Concept*. Singapore: ISEAS-Yusof Ishak Institute.

Wolf, Z. (2025). *Trump Wants to Redraw the Map of the Western Hemisphere*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2025/01/07/politics/trump-expansion-ideas-what-matters/index.html>.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).